

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto
Služba za higieno, epidemiologijo in ekologijo
Oddelek za epidemiologijo

Novo mesto, Mej vrti 5, SLOVENIJA
☎ +386 7 39 34 140 📠 +386 7 39 34 101
✉ info@zzv-nm.si 🌐 www.zzv-nm.si

Datum: 16.07.2010
Številka: 401-31/10

NALEZLJIVE BOLEZNI NA DOLENJSKEM V JUNIJU 2010

AKTUALNO – VROČINSKI VAL

NALEZLJIVE BOLEZNI

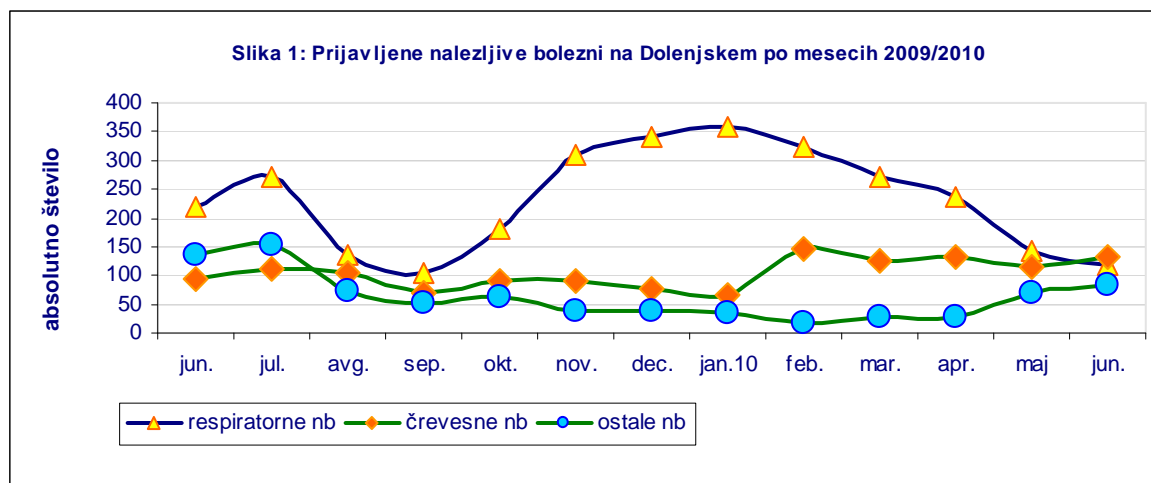
V mesecu juniju smo za območje dolenjske regije prejeli **336** prijav nalezljivih bolezni, kjer niso upoštevani primeri tuberkuloze, ARI/GPB in HIV/aidsa. Stopnja zbolevanja, ki znaša **24,2/10.000** prebivalcev, je 1,4 krat nižja kot v petletnem povprečju, podobna kot v preteklem mesecu in 1,3 krat nižja kot v enakem obdobju lani. Najvišja stopnja obolevnosti je bila na območju UE Črnomelj (39,5/10.000 preb.), najnižja v UE Trebnje (16,2/10.000 preb.). Na prvem mestu po pogostosti zbolevanja so času primerno črevesne nalezljive bolezni (133), sledijo respiratorne (118) in ostale nalezljive bolezni (85); (slika 1).

Umrljivost. Zaradi nalezljive bolezni ni nihče umrl.

Za bolezni, proti katerim izvajamo obvezno cepljenje v otroštvu, smo prejeli 3 prijave oslovskega kašlja.

Epidemije. V tem mesecu smo obravnavali izbruh nalezljive bolezni v UE Črnomelj.

Slika 1: Prijavljene nalezljive bolezni na Dolenjskem po mesecih 2009/2010

Najpogosteje smo zabeležili **enterokolitis neznanega povzročitelja** (95 bolnikov), sledijo **Lyme borelioza** (60 bolnikov), **norice** (31 bolnikov), **akutni tonzilitis** (20 bolnikov), **streptokokni tonzilofaringitis** (17 bolnikov), **škrlatinka** (16 bolnikov), **driske povzročene z norovirusi** (15 bolnikov), **herpes zoster brez zapleta** (14 bolnikov), **neopredeljena pljučnica** (13 bolnikov), **erizipel** (12 bolnikov), **neopredeljena dermatofitoza** (osem bolnikov), **driske povzročitelj kampilobakter** (sedem bolnikov), **driska povzročitelj rotavirusi** (šest bolnikov), **griza povzročitelj Shigella sonnei** (pet bolnikov), **driska povzročitelj salmonela**, **oslovski kašelj** in **garje** (po trije bolniki), **driska povzročitelj adenovirusi**, **bronhopneumonija neopredeljen povzročitelj** (po dva bolnika) in posamezno **sepsa neopredeljen povzročitelj**, **legioneloza**, **hemoragična vročica - denga** in **infekcijska mononukleza**.

Črevesne nalezljive bolezni

Junija je na Dolenjskem zaradi črevesnih nalezljivih bolezni zbolelo **133** ljudi, kar predstavlja **39,6 %** vseh prijavljenih nalezljivih bolezni in stopnjo obolevnosti 9,6/10.000 prebivalcev. Število prijav je podobno kot v petletnem obdobju in v preteklem mesecu ter 1,8 krat višje kot v enakem obdobju lani.

Najpogosteje so bili prijavljeni **enterokolitisi neopredeljenega povzročitelja** (71,4 %) sledijo **driske povzročitelja norovirusi** (11,3 %), **driske povzročitelj kampilobakter**

(5,3 %), **driske povzročitelj rotavirusi** (4,5 %), **griža povzročitelj Shigella sonnei** (3,8 %), **driska povzročitelj salmonela** (2,3 %) in posamezno **driska povzročitelj adenovirusi** (1,5 %).

Izbruh nalezljive bolezni

V začetku meseca junija smo bili obveščeni o sumu na pojav črevesnih virusnih okužb prebavil med starejšimi občani v UE Črnomelj. Na podlagi epidemiološkega poizvedovanja in preiskanih vzorcev za razjasnjevanje izbruha smo ugotovili, da je za črevesnimi težavami (pretežno bruhanje in driska) zbolelo 15 oseb, od skupno izpostavljenih 289. Črevesne težave so hitro izzvenele (cca v 24 urah). Povzročitelja **noroviruse** smo dokazali v blatu bolnikov. Odredili smo izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja črevesne nalezljive bolezni.

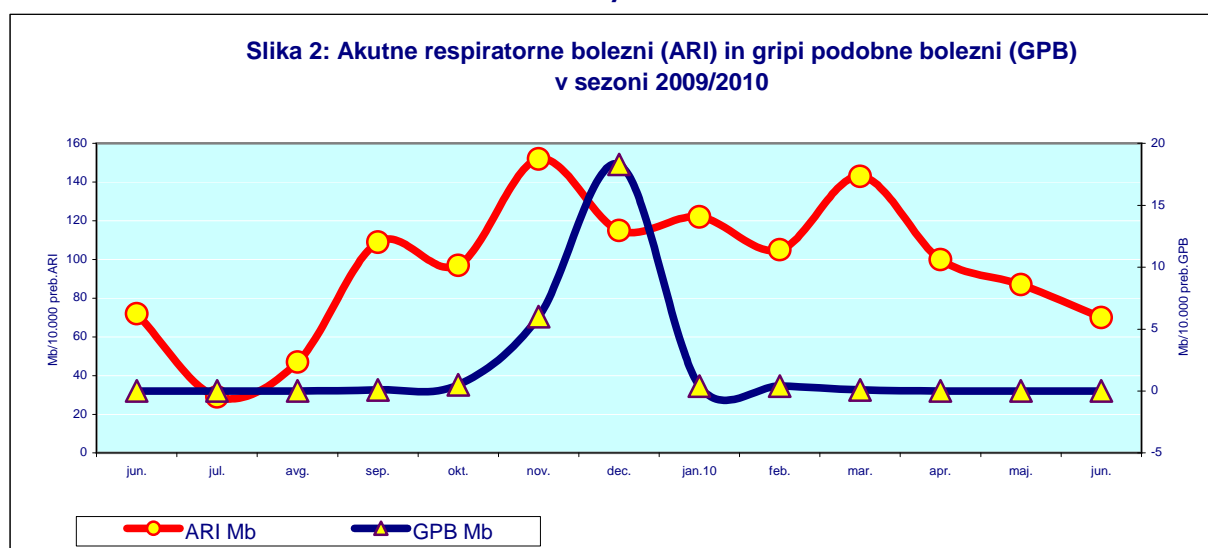
Respiratorne nalezljive bolezni

Zaradi respiratornih nalezljivih bolezni je bilo v juniju 2010 prijavljenih **118** bolnikov (brez ARI/GPB), kar predstavlja **35,1 %** vseh prijavljenih nalezljivih bolezni in stopnjo zbolevanja 8,5/10.000 prebivalcev. Število prijav je 1,8 krat nižje kot v petletnem povprečju, 1,3 krat nižje kot v preteklem mesecu in 2,8 krat nižje kot v enakem obdobju lani.

Na prvem mestu so **norice** (26,3 %), sledijo **neopredeljeni akutni tonzilitisi** (16,9 %), **streptokokni tonzilo-faringitisi** (14,4 %), **škrlatinka** (13,6 %), **herpes zoster brez zapleta** (11,9 %), **pljučnica neopredeljenega povzročitelja** (11 %), **oslovski kašelj** (2,5 %), **bronhopneumonija neopredeljenega povzročitelja** (1,7 %) in posamezno **infekcijska mononukleza** in **legionarska bolezen** (po 0,8 %). Zaradi slednje je zbolel 25 letni moški iz UE Krško, hospitaliziran v SB Brežice. V okviru epidemiološkega poizvedovanja nismo ugotovili nobenih možnih dejavnikov tveganja.

Akutne respiratorne infekcije in gripi podobne bolezni (ARI/GPB): iz območja dolenjske regije smo v juniju 2010 prejeli **975** prijav ARI, s stopnjo zbolevanja 70/10.000 prebivalcev, kar je 1,2 krat manj kot v preteklem mesecu (87/10.000 preb.). Nismo prejeli prijave GPB. (Slika 2).

Slika 2: Akutne respiratorne bolezni (ARI) in gripi podobne bolezni (GPB) v sezoni 2009/2010

Ostale nalezljive bolezni

V juniju je zaradi ostalih nalezljivih bolezni zbolelo **85 ljudi**, kar predstavlja **25,3 %** vseh prijavljenih nalezljivih bolezni in stopnjo zbolevanja 6,1/10.000 prebivalcev. Število prijav je 1,4 krat nižje kot v petletnem povprečju, podobno kot v preteklem mesecu in 3,9 krat višje kot v enakem obdobju lani. Najpogostejše je bila prijavljena **Lyme borelioza (ECM)** (70,6 %), sledijo **erizipel** (14,1 %), **neopredeljene dermatofitoze** (9,4 %), **garje** (3,5 %) ter posamezno **sepsa neopredeljenega povzročitelja** in **hemoragična vročica denga**. Po piku komarja, najverjetneje na potovanju po Braziliji, je z znaki bolezni (vročina, glavobol in bolečine v mišicah, sklepih) zbolel 34 letni moški iz UE Novo mesto.

Preglednica 1: Prijave nalezljivih bolezni po UE Dolenjske v juniju 2010

MKB	DIAGNOZA	UE					Skupaj	Petlet. Povpr.
		Črno-melj	Krško	Metlika	Novo mesto	Trebnje		
A02.0	driska, povzr. salmonela	0	1	0	2	0	3	12
A03.3	griža (Sh.sonnei)	0	0	0	5	0	5	0
A04.5	driska, povzr. kampilobakter	1	0	0	6	0	7	18
A08.0	rotaviroza	0	3	0	2	1	6	6
A08.1	driska, povzr. Norwalk virus	15	0	0	0	0	15	0
A08.2	driska, povzr. adenovirus	0	1	0	0	1	2	1
A09	driska, neopr. povzr.	39	10	7	29	10	95	108
A37.0	oslovski kašelj (Bordetella pertussis)	0	0	0	0	2	2	3
A37.9	oslovski kašelj (Bordetella pert.) neopr.	0	0	0	1	0	1	0
A38	škrlatinka	4	5	0	7	0	16	20
A41.9	sepsa, neopredeljena	0	0	0	1	0	1	1
A46	šen (erizipelas)	1	1	1	7	2	12	17
A48.1	legioneloza (legionarska bolezen)	0	1	0	0	0	1	0
A69.2	Lyme borelioza - ECM	9	12	10	24	5	60	79
A91	hemoragična vročica denga	0	0	0	1	0	1	0
B01.9	norice brez komplikacij	1	4	2	19	5	31	113
B02.9	herpes zoster brez zapleta	3	3	1	6	1	14	13
B27.9	infekcijska mononukleoza, neopred.	0	1	0	0	0	1	2
B35.9	dermatofitoza, neopr.	0	3	1	3	1	8	15
B86	garje	0	0	1	0	2	3	2
J02.0	streptokokni faringitis	0	0	2	6	0	8	5
J03.0	streptokokni tonzilitis	0	3	0	6	0	9	10
J03.9	akutni tonzilitis, neopr.	0	16	1	3	0	20	27
J18.0	bronhopnevmonija, neopredeljena	0	1	0	0	1	2	1
J18.9	pljučnica, neopredeljena	0	4	2	5	2	13	17
	Skupaj	73	69	28	133	33	336	471
	Mb/10.000 preb.	39,5	24,5	33,1	21,0	16,2	24,2	34,2

ANTIRABIČNA DEJAVNOST

V juniju smo v antirabični ambulanti našega zavoda **obravnavali 31 oseb**, od teh smo **5 poškodovancev cepili proti steklini**. V 20 primerih je poškodbo povzročil pes, v petih mačka, v dveh je bil stik z vabo za cepljenje lisic ter v posameznih primerih poškodbe, ki so jih povzročili petelin, konj, miš in prašič.

Poročilo pripravila: Majda Štefanič, v. s . t.

Poročilo pregledala: Marta Košir, dr. med.

Predstojnik SHEE: Dušan Harlander, dr. med., spec. epid.

AKTUALNO: VROČINSKI VAL

Že Hipokrat, ki ga imenujemo tudi oče medicine, je pred približno 2 400 leti vedel, da je vreme pomemben zunanji dejavnik, ki vpliva na človekovo zdravje. Pogojeno je s podnebjem in lahko pripomore k dobremu ali slabemu počutju, ter bolj ali manj uspešnemu delu. Zelo so neugodne hitre in velike vremenske spremembe. Podatki kažejo, da se na Zemlji dogajajo podnebne spremembe, ki so posledica tako naravnih dogajanj kot človekovih dejavnosti, ki posegajo v sestavo atmosfere.

Visoke temperature, ki so se marsikje dvignile že krepko prek meje 30 stopinj Celzija v zadnjem času povzročajo težave prebivalcem ne samo v Sloveniji, temveč tudi prebivalcem več evropskih držav. Večina med njimi skoraj vsakodnevno preko javnih medijev izdaja zdravstvena opozorila namenjena splošni populaciji kakor tudi posebej občutljivim skupinam prebivalstva. Ponekod ob večjih prometnih konicah delijo peščem in voznikom na križiščih plastenke vode in omejujejo promet zaradi povečane onesnaženosti zraka. V južni in vzhodni Evropi smo priča pojavu smrtnih žrtev kot posledice pretiranemu pregrevanju in izpostavljenosti soncu.

Podnebja ne moremo spremeniti, lahko pa se drugače obnašamo, Zato v tako vročih dneh moramo biti pri vsakdanjih aktivnostih še posebej previdni.

Kdo je najbolj ogrožen?

Med ogrožene skupine, ki jih nenadne hude vremenske spremembe najbolj prizadenejo sodijo:

- prebivalci starejši od 64 let, po 75 letu pa ogroženost močno naraste.
- otroci
- bolniki s srčno-žilnimi boleznimi, boleznimi dihal, duševnimi boleznimi, boleznimi živčevja, metabolnimi in endokrinimi boleznimi ter drugimi kroničnimi boleznimi in stanji (debelost, izčrpanost...)
- nepokretni, nezmožni skrbni zase, dementni
- socialno šibkejši, s slabšo socialno mrežo, tisti ki živijo v slabih bivanjskih pogojih,
- ljudje v mestih (toplotni otoki)
- samski, izolirani
- po nekaterih podatkih tudi ženske (Francija 15% več)

Kaj še dodatno vpliva na težje prilagajanje telesa vročini?

Vročino težje prenašamo, če smo že dehidrirani zaradi premalo pitja, prebavnih težav, infekcij, alkohola in kofeina ter drugih poživil. Tudi nekatera zdravila lahko zmanjšajo sposobnost prilagajanja na vročino: diuretiki (zdravila za odvajanje vode iz telesa), zdravila za zdravljenje kroničnih obolenj (zaviralci beta receptorjev, antiholinergiki, digitalis), pomirjevala iz skupine barbituratov.

Pomanjkanje kondicije, debelost, utrujenost, nenaspanost, dolgotrajno fizično naprezanje, neprimerna obleka in neprilagojenost na toplo podnebje prav tako zmanjšajo sposobnost prenašanja vročine.

Kako ravnati?

- V poletni vročini je najbolj učinkovit način oddajanja odvečne telesne toplote izhlapevanje potu s kože, zato uživajmo dovolj tekočine. Dnevno spijte vsaj dva litra tekočine (najbolj zdrava je higiensko neoporečna voda, sadni in zelenjavni sokovi, brez dodanega sladkorja ter nesladkani čaji), odvisno od stopnje potenja. Stopnjo hidracije najbolje zaznamo z občutkom za žejo in s pogostostjo uriniranja; če gremo redko na vodo, urin pa je temnejši, je to dodaten znak, da je treba zaužiti več tekočine. Opozorilo: če vam je zdravnik omejil količino tekočine, ki jo smete zaužiti, ali če se zdravite z zdravili za odvajanje vode (diuretiki), vprašajte zdravnika, koliko tekočine smete zaužiti v vročem vremenu.
- Kava, alkohol in še nekatere druge snovi pospešujejo izločanje vode iz telesa, zato se jim v času vročine izogibajmo ali zmanjšamo njihovo porabo.
- Nosimo zračna in lahka oblačila.
- Hrano razdelimo na manjše obroke in izbiramo lahko prebavljive jedi. Obroki naj vsebujejo čim več sadja in zelenjave, primerni so lahki mlečni izdelki, kompleksni ogljikovi hidrati, nemastno meso, priporočamo pa tudi uživanje rib. Izogibajmo se uživanju prevelike količine in vnašanju težke, vroče in pikantne hrane.
- Zadržujmo se v senci, vsaj med 10 in 17 uro, kajti izpostavljanje sončnim žarkom sredi dneva močno poveča toplotno obremenitev. Takrat je UV sevanje najmočnejše, v bližini vodnih površin se zaradi odboja še dodatno okrepi.
- Če se soncu v teh ureh ne morete nikakor izogniti, potem se vsaj zaščitite s pokrivalom s širokim obodom (slamnik...), kožo telesa prekrijte z gosto tkanimi ohlapnimi oblačili svetle barve, uporabite po potrebi še kremo za sončenje in kvalitetna sončna očala.
- Prostore zračimo v nočnih in jutranjih urah, okna senčimo zunanje.
- Hitra temperaturna sprememba, kot je recimo prihod iz vročine v močno klimatiziran prostor lahko pri nekaterih ljudeh povzroči kratkotrajno izgubo zavesti. Bodite pozorni na prve znake slabosti, oz. opozorite okolico, če se vam je to že kdaj zgodilo. Sicer pa pazite, da klima v vašem delovnem ali bivalnem prostoru ne bo nastavljena na nerealno nizko temperaturo.
- Napornejše opravke in fizične dejavnosti na odprtih prostorih naj bodo omejene na jutranje ali večerne ure, pri tem pa je treba še povečati količino zaužite tekočine.
- Vkolikor je mogoče, dajemo v času vročine prednost zadrževanju v parkih, ob večjih vodnih površinah in nasploh v naravnem okolju, še najraje v gozdovih ali višjih legah, saj temperatura zraka z višino pada.
- Priporočeno je hlajenje s hladno prho ali kopeljo.
- Na srečo vlažnost zraka pri nas v času največje vročine navadno ni tako visoka, da bi preprečevala oddajanje toplote z izhlapevanjem znoja s površine kože. Če je z znojem omočena več kot polovica telesne površine, je to znamenje toplotne obremenitve. V primerih motnje zavesti, vročinske izčrpanosti, vročinskih krčev in podobno, nemudoma pokličite zdravniško pomoč.